

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีผู้ประกอบการให้บริการขายปลีกสินค้าอุปโภคบริโภคสมัยใหม่ประเภทซูเปอร์มาร์เก็ต
ปฏิบัติทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
บริษัท ก. จำกัด (มหาชน)
นาย ข.

ผู้กล่าวหา
คู่กรณี ที่ ๑
คู่กรณี ที่ ๒

พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๒) และ (๓) มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๔

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๗ ข้อ ๙ (๑) (๒) ข้อ ๑๐ (๑) (๒) (๑๐) และข้อ ๑๑ (๑)

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔ ข้อ ๕ (๒) (ค) (๑๐) และข้อ ๘ (ก) (ข) (ง)

คู่กรณี ที่ ๑ ประกอบธุรกิจค้าปลีกสินค้าอุปโภคบริโภคสมัยใหม่ประเภทซูเปอร์มาร์เก็ต ส่วนผู้ร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจผลิตเพื่อจำหน่ายสินค้าแคมพูในซูเปอร์มาร์เก็ตของคู่กรณี ที่ ๑ โดยพึงพารายได้จากช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับคู่กรณี ที่ ๑ กว่าร้อยละ ๕๐ ของรายได้ทั้งหมดที่ผู้ร้องได้รับในแต่ละปี และคู่กรณี ที่ ๑ มีความสามารถในการควบคุม สั่งการ กำหนดทิศทาง หรือกำหนดเงื่อนไขของการดำเนินธุรกิจ โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสั่งซื้อ (TTA) ต่อผู้ร้องเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งผู้ร้องต้องยอมรับเงื่อนไขดังกล่าว หากผู้ร้องจะเปลี่ยนไปประกอบธุรกิจกับร้านค้าปลีกอื่น ๆ จะมีภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ มากกว่าที่ผู้ร้องพึงได้รับ

การที่คู่กรณี ที่ ๑ มีพฤติกรรมเลื่อนชำระหนี้เชื่อทางการค้า (Credit term) โดยเปลี่ยนแปลงกำหนดวันชำระราคาสินค้าจากเดิม ๖๐ วัน เลื่อนออกไปเป็น ๖๗ วัน ซึ่งขัดกับกำหนดวันชำระราคาสินค้า ที่ระบุไว้ในสัญญาและเปลี่ยนแปลงกำหนดการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ร้องให้เร็วขึ้น ๓๐ วัน ทำให้ผู้ร้องได้รับการชำระราคาสินค้าช้าลง นำไปสู่การขาดสภาพคล่องทางการเงินและทำให้การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายไม่ตรงกับรอบของการชำระเงินค่าสินค้า ส่งผลให้ผู้ร้องไม่สามารถทราบได้ว่า ค่าใช้จ่ายในรายการดังกล่าวเกิดขึ้นจริงหรือไม่ อีกทั้งผลของการกำหนดเรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เร็วขึ้นทำให้มีการเริ่มนับวันผิณฑ์ชำระเร็วขึ้น แต่กลับไม่มีการชดเชยดอกเบี้ยผิณฑ์จากการเลื่อนชำระราคาสินค้าของตน การกระทำดังกล่าวจึงไม่ใช่การดำเนินการตามธุรกิจปกติ และยังขัดกับข้อตกลงที่กำหนดไว้ พฤติกรรมของคู่กรณี ที่ ๑ เป็นการใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการบังคับเอาเปรียบผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ค้า SMEs และต้องพึงพาช่องทางการจำหน่ายสินค้าของคู่กรณี ที่ ๑ จนทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๕๗ (๒) ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ (๑) (๒) ข้อ ๑๑ (๑) และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ (๘) (ง)

นอกจากนี้คู่มือที่ ๑ ยังมีพฤติกรรมเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอย่างไม่เป็นธรรม โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสั่งซื้อ (TTA) ในระหว่างปีสัญญา เช่น ค่ากระจายสินค้า ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสาขาใหม่ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ร้อง ไม่ชี้แจงรายละเอียดการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งให้ผู้ร้องทราบทำให้ผู้ร้องไม่สามารถตรวจสอบและโต้แย้งการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายได้ อีกทั้ง ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ผู้ร้องทราบก่อนการบังคับเรียกเก็บค่าใช้จ่ายของคู่มือที่ ๑ เป็นการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่ผู้ร้องไม่จำเป็นต้องจ่าย หรือจ่ายสูงเกินกว่าที่กำหนดอย่างไม่มีเหตุผล อันเป็นการเรียกผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม โดยเมื่อเปรียบเทียบปริมาณยอดการสั่งซื้อสินค้าของผู้ร้องกับค่าใช้จ่ายที่ถูกเรียกเก็บนั้นมีความไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้อง พฤติกรรมดังกล่าวของคู่มือที่ ๑ จึงเป็นการใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการบังคับเอาเปรียบผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ค้า SMEs และต้องพึ่งพาช่องทางการจำหน่ายสินค้าของคู่มือที่ ๑ จนทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๒) และ (๓) ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ (๑) (๒) ข้อ ๑๐ (๑) (๒) และข้อ ๑๑ (๑) และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔ ข้อ ๕ (๒) (ค) และ (ง) (ง)

ส่วนการยกเลิกการสั่งซื้อสินค้าของผู้ร้อง ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๔ มีลักษณะเหมือนเป็นการยกเลิกสัญญา หากผู้ร้องต้องการนำสินค้ากลับเข้ามาขายจะต้องถูกเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเสมือนนำสินค้าเข้ามาวางจำหน่ายใหม่ ด้วยเหตุที่คู่มือที่ ๑ จัดหมวดประเภทสินค้าผู้ร้องผิดประเภท ทำให้มีการคิด Quartile ไม่ถูกต้อง และมีการพิจารณายกเลิกการสั่งซื้อสินค้าโดยไม่มีหลักเกณฑ์บรรทัดฐาน และไม่แจ้งให้ผู้ร้องปรับปรุงแนวทางการทำการค้าก่อน ทั้งยังปฏิเสธการเจรจากับผู้ร้อง ซึ่งขัดกับข้อกำหนดในสัญญาที่ระบุว่าต้องให้ระยะเวลาและโอกาสแก่คู่ค้าแก้ไขก่อนบอกเลิกสัญญา โดยมีเหตุเนื่องมาจากการที่ผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ค้าปฏิเสธเงื่อนไขข้อกำหนดระยะเวลาการชำระสินค้า ระยะเวลาการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย และการบังคับเรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม ที่คู่มือที่ ๑ กำหนดขึ้นอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ร้องสูญเสียรายได้และโอกาสที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ เนื่องจากผู้ร้องจำเป็นต้องพึ่งพาช่องทางการจำหน่ายสินค้าของคู่มือที่ ๑ และหากผู้ร้องจะเปลี่ยนไปจำหน่ายสินค้าช่องทางอื่นจะมีอุปสรรคก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการดำเนินการเกินกว่าประโยชน์ที่ผู้ร้องจะได้รับจากคู่มือที่ ๑ พฤติกรรมของคู่มือที่ ๑ ดังกล่าว จึงเป็นการใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรมในการปฏิเสธที่จะทำการค้ากับคู่ค้าโดยไม่มีเหตุอันควร และเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๕๗ (๒) และ(๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ (๑) (๒) ข้อ ๑๐ (๑) (๑๐) และข้อ ๑๑ (๑) และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔ และข้อ ๕ (ง) (ก) (ข)

มาตรา ๘๒ กำหนดให้ผู้ใดที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ ต้องชำระค่าปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของรายได้ในปีที่กระทำความผิด เมื่อการกระทำของคู่มือที่ ๑ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๒) (๓) และคู่มือที่ ๒ เป็นกรรมการบริษัทของคู่มือที่ ๑ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่บริหารงานดำเนินธุรกิจของคู่มือที่ ๑ ภายในประเทศไทยทุกประการประกอบกับข้อเท็จจริง

เอกสารพยานหลักฐานได้ปรากฏว่า คู่กรณีที่ ๒ เป็นผู้ลงนามในหนังสือแจ้งเลื่อนกำหนดวันชำระค่าสินค้าและกำหนดเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเร็วขึ้นอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงพฤติกรรมการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอย่างไม่เป็นธรรม และการยกเลิกการสั่งซื้อไม่เป็นธรรมต่างอยู่ภายใต้การควบคุมบริหารของคู่กรณีที่ ๒ ด้วย ดังนั้น คู่กรณีที่ ๒ ในฐานะกรรมการผู้สั่งการในการดำเนินการของคู่กรณีที่ ๑ จนเป็นเหตุให้คู่กรณีที่ ๑ กระทบความผิวจึงต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒๐ เมษายน ๒๕๖๖

สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า